

EXPOZIȚIILE ITINERANTE MIJLOC DE POPULARIZARE A CERCETĂRILOR ARHEOLOGICE PE TERITORIUL ORAȘULUI BUCUREȘTI

de MIOARA C. TURCU

În cunoașterea trecutului de viață a unui oraș sau a unei regiuni, se impune ca metodă de cercetare, pe lângă documentarul istoric și cel arheologic. Arheologia ne pune la dispoziție date noi, ce completează pe cele existente și nu trebuie trecut cu vederea că adeseori ea constituie, pentru unele perioade din trecutul îndepărtat al unui popor, singura cale de investigare. Cum în orice muzeu din țară, istoria ținutului respectiv începe cu cele mai vechi urme materiale descoperite pe acele meleaguri, ajutorul cercetărilor arheologice apare ca o necesitate obiectivă.

Datorită cercetărilor arheologice s-a dovedit că trecutul de existență al grupurilor sociale de pe meleagurile de astăzi ale Capitalei noastre coboară mai bine de o sută de mii de ani în urmă și ca atare istoria teritoriului pe care se întinde orașul București, nu începe o dată cu documentul emis la 20 septembrie 1459 de către domnitorul Vlad Tepeș.

De asemenea pe șantierele arheologice au fost scoase la lumină o serie de vestigii care au lămurit probleme legate de istoria orașului București. Un exemplu în această privință îl constituie cercetările arheologice întreprinse pe dealul de la Radu Vodă, unde pe malul drept al Dîmboviței sălășluiesc bisericile Radu Vodă și Bucur.

Despre biserica Bucur au circulat o serie de legende ce relatau că edificiul religios a fost înălțat de ciobanul Bucur, constituind astfel prima așezare omenească în jurul căreia, mai apoi, de-a lungul secolelor s-a dezvoltat orașul București. Ori, prin munca minuțioasă a arheologilor s-a demonstrat, pe de-o parte neverosimilitatea acestor legende, iar pe de altă parte a fost dezvăluit modestul trecut istoric al bisericii amintite.

Rodul muncii tuturor cercetărilor arheologice din București, strînse cu trudă an de an, au fost făcute cunoscute oamenilor muncii prin diferite metode: Expoziția de bază a Muzeului de istorie a orașului București unde în sălile secției de istorie veche și feudală au fost expuse o bună parte din obiectele scoase prin săpăturile arheologice — co-

municări și conferințe ținute la sediul muzeului, publicații cuprinzând rezultatele cercetărilor arheologice din București, expoziții itinerante și conferințe expuse în fața oamenilor muncii, la locul lor de producție ș.a.

Dintre mijloacele de popularizare, cele mai accesibile s-au dovedit a fi expozițiile itinerante, pe care Muzeul de istorie a orașului București le-a deschis în diferite întreprinderi, instituții, cluburi, școli, case de cultură raionale și ale tineretului, precum și la căminele culturale din comunele subordonate Capitalei.

Expozițiile itinerante, se pot realiza în general, întrebuintând două metode :

1. Expoziții prin care rezultatele cercetărilor arheologice sînt ilustrate, folosind însăși obiectele originale, aranjate în vitrine special amenajate, însoțite de : texte explicative, hărți și diverse tablouri ce reconstituie viața oamenilor din epoca respectivă.

2. Expoziții în care se folosește numai material complementar, format din fotografii înrămate, planuri, texte explicative etc.

În întreprinderile și instituțiile în care există o sală, special amenajată pentru expoziții, montarea acestora se face cu mai multă ușurință ; în situații contrare însă se folosesc panourile de lemn pînzate, pe care se prind exponatele.

În oricare dintre metodele folosite în realizarea expozițiilor itinerante, acestea se organizează pe baza unei tematici bine stabilite.

Prima expoziție itinerantă de arheologie a Muzeului de istorie a orașului București, a fost deschisă la Palatul pionierilor, la data de 2 februarie 1960¹. Expoziția s-a bazat pe material original, descoperit pe teritoriul orașului București, compus din : unelte de producție, ceramică și obiecte de podoabă, toate aranjate în vitrine. Ca material auxiliar s-au întrebuintat texte explicative, fotografii reproducînd panouri decorative și avînd ca subiect reconstituirea vieții oamenilor în diverse epoci ale comunei primitive, precum și un plan al orașului București cu toate punctele arheologice descoperite pe teritoriul Capitalei.

Această formă de realizare a expoziției itinerante de arheologie a mai fost utilizată în diverse întreprinderi bucureștene printre care menționăm : Fabrica de confecții și tricotaje „București“² și Uzinele „23 August“³.

S-a constatat însă că sistemul de a folosi materialele originale, deși foarte util pentru masele de oameni ai muncii, era nepractic din punct de vedere muzeografic, deoarece, fie în timpul funcționării expozițiilor, sau o dată cu mutarea acestora dintr-un loc într-altul, obiectele erau amenințate cu deteriorarea. De asemenea transportul expozițiilor itinerante se făcea cu mare greutate, iar adesea spațiul afectat lor, în

¹ Expoziția organizată la Palatul pionierilor a fost vizionată de 325 de grupuri, totalizînd 13.000 de pionieri și elevi, însoțiți de profesori și învățători.

² Expoziția itinerantă „Străvechi așezări omenești pe teritoriul orașului București“, deschisă la Fabrica de confecții și tricotaje „București“, a fost vizitată de 3.200 persoane.

³ La Uzinele „23 August“ expoziția itinerantă de arheologie a totalizat un număr de 4.500 de vizitatori.

diferite întreprinderi, școli etc. se dovedea necorespunzător. Dat fiind această stare de lucruri s-a luat hotărârea să se utilizeze expoziții itinerante de arheologie, bazate numai pe material complementar : fotografii cu texte explicative, planuri și hărți.

Din anul 1960 și pînă în prezent au fost realizate expoziții itinerante de arheologie cu următoarele teme : „Pe urmele vechilor locuitori ai meleagurilor bucureștene“ și „Străvechi așezări omenești pe teritoriul orașului București“, „Descoperiri arheologice feudale în București“.

Prima temă amintită a constituit o sinteză a cercetărilor arheologice, redînd pe bază de documente materiale, dezvoltarea societății omenești pe teritoriul cuprins în raza orașului de la prima manifestare a oamenilor pe aceste meleaguri pînă departe în epoca feudală.

Prin cea de-a doua temă, colectivul de arheologi ai muzeului și-a propus să expună rezultatele cercetărilor arheologice obținute în fiecare an, punîndu-se în mod special accentul pe aspectele surprinse în timpul muncii de cercetare pe teren.

Pe baza rezultatelor pozitive obținute cu cele două teme ale expozițiilor itinerante de arheologie, urmează, să se realizeze o a treia temă, de data aceasta legată numai de un aspect de dezvoltare istorico-social al trecutului patriei noastre și anume : „Dacii și cultura lor materială pe teritoriul orașului București“.

Expozițiile itinerante deschise pe teritoriul Capitalei și în împrejurimi, și-au ajuns scopul și s-au bucurat de un deosebit succes, dovadă fiind numărul ridicat de vizitatori care le-au vizionat. Un interes deosebit l-au arătat locuitorii din jurul Capitalei, care au avut posibilitatea să cunoască descoperirile arheologice prin expozițiile, deschise în comunele subordonate, ca de exemplu : Otopeni, Măgurele etc.

Prin intermediul expozițiilor itinerante, oamenii muncii și-au însușit noi cunoștințe asupra trecutului istoric îndepărtat al Capitalei patriei noastre și au putut la locul de muncă să fie ținuți la curent cu ultimele descoperiri arheologice din București.

Interesul tuturor locuitorilor pentru istoria orașului, este dovedit de altfel și printr-o serie de descoperiri arheologice care s-au făcut cu sprijinul lor. În acest sens se pot da următoarele exemple mai grăitoare : tezaurul feudal format din peste 5000 de piese descoperit la Băneasa, urmele arheologice de la Cățelu Nou, Pantelimon etc.

Oamenii muncii contribuie, prin aportul și grija de care dau dovadă față de materialele pe care le găesc întimplător în pămînt, la o mai bună cunoaștere a trecutului istoriei orașului București.

